

AHMET HAŞİM'DE EV-YUVA VE DOĞA İMGESİ

Refika ALTIKULAÇ DEMİRDAĞ*

ÖZET

Ev ve yuva imgeleri şiirde çok kullanılan imgelerdendir. Şairin kendini güvende hissettiği bir sığınaktır ev. Ahmet Haşim'in şiirlerinde doğa imgesi üzerinde en fazla durulan konulardan olmuştur. Ayrıca şairin karamsarlığı ve gerçek dünyadan hayali dünyaya kaçma isteği üzerinde de değerlendirmeler yapılmıştır. Fakat Haşim'in neden gerçek dünyadan hayali dünyaya kaçtığı konusu üzerinde pek durulmamıştır. Çünkü Haşim'in şiirlerinde yarattığı hayali dünya, gerçek dünyadan daha zengindir. Bunun yanı sıra Haşim'in eve ve doğanın içinde bir yuvaya ya da sığınağa duyduğu ihtiyaç da dikkat çekici bir konudur. Haşim, evin içinde, daha dar bir mekânda daha huzurludur. Bu durumu şairin "Evim" adlı şiirinde görebiliriz. Ayrıca Haşim, daha geniş bir sığınağı "O Belde" adlı şiirinde betimlenmektedir. O belde, doğanın bir parçası ve doğadaki bir kuytuluktur. Dolayısıyla tıpkı bir kuş yuvası gibi şairin hisleriyle, yüreğiyle yapılmıştır. Geçek olup olmaması şair için önemli değildir. Çünkü aslında şair, bu betimlediği yerin zihninin sığınağı olduğunu bilir. Gerçek dünyadan kaçmak isteyen onun zihni ve hayalidir. Zihni, gerçek dünyadan kaçmak ister. Çünkü gerçek dünya karamsar ve güvenli olmayan bir yerdir. Bol "hareket" ve bol ışık vardır. Bu hareket ve ışık bolluğu şairi ürkütmektedir. Daha az aydınlık, daha sessiz, daha doğayla iç içe ve daha samimi bir dünyayı ancak zihninin "el değmemiş" bölgelerinde bulur. Bulduğu bu yer ev-yuva, "o belde"dir.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Haşim, ev, yuva, doğa.

HOME-NEST AND NATURE IMAGES IN AHMET HAŞİM

ABSTRACT

Home and Nest images are commonly used images in poetry. Home is a shelter within the poet feels himself safe and secure. Image of nature in Ahmet Hasim's poems, has been the most focused subjects on. Furthermore, assessments have been made on the poet's pessimism and desire that escape to an imaginary world from the real world. But, It hasn't been dwelled enough on subject why Haşim escape from the real world to an imaginary world. Because, imaginary world that was created in Haşim's poems, is richer than the real world. It is also a remarkable issue, the need of Haşim for a home and a nest or a shelter in nature. Haşim is more peaceful in a narrower space, inside the home. We can see this situation in poet's poem called "Evim". Furthermore Hashim described a larger shelter in his poem called "O Belde". "O

* Yrd. Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: refika@aksaray.edu.tr

Belde” is a part of nature and a nook in nature. Therefore, just like a bird's nest, it has been made with the poet's feelings, his heart. Actually it is not important to be real or not for poet. Because in fact the poet knows the place that described, is mind's shelter. It is the poet's mind and dream, who wants to escape from the real world. His mind wants to escape from the real world, Because the real world is a place that is pessimistic and unsafe. There is plenty of "movement" and plenty of light. This plenty of movement and light has scared the poet. He can find the world that is less bright, more silent, more and more intimate with nature, in his "untouched" regions of his mind. This is the place that he found is home-nest, “O Belde”.

Key Words: Ahmet Haşim, home, nest, nature.

Giriş

İnsanın algıladığı gerçeğe dünyanın gerçekliği arasındaki farkı en hayalî unsurlarla bezeyen sanatçı, şair olsa gerek. Çünkü şair, “birikimin ve malzemenin kendi dünyasında ulaştığı özgün sentezi bir duygu ve heyecan şeklinde, çınlayan, uğuldayan bir ses hâlinde sunar” (Çetin 2009: 13). Şairin “gerçeği ya da yaşantıyı yeniden üretiyor” (Yavuz 2010: 84) olmasından kaynaklanan bu hayalî unsurlar okuru da şairin algıladığı dünyaya çekme kaygısı güder. Bu kaygıda hüznün ortağı olma gibi duygudaşlık belirtileri vardır. Şairin hayali okuru etkilediği ve okur onun dünyasına çekilebildiği için şiir sevilir. Türk şiirinde bu hayali dünyanın en önemli yapıcılarında biri de Ahmet Haşim’dir.

Ahmet Haşim hakkında yapılan değerlendirmelerde, karamsarlığına ve geçmişe duyduğu özlemle ilgili temlere yer vermesine dikkat çekilmektedir (Parlatır 1992: 13-22). Tanpınar, Haşim için, “‘Hareket’in her itibarla hâkim olduğu bir dünyada, sadece bir ‘rüya’ adamı olduğunu hissetmenin bazı acılıkları vardır.” (Tanpınar 1969: 307) değerlendirmesini yapar. Sadık Kemal Tural da Haşim’in “hayatın çirkinliklerine ve güzelliklerine döğünmek veya sevinmek yerine, bunca tezat karşısında çaresizliğimize asıl bir hüznle cevap verme”yi tercih ettiğini söylemekte ve çocukluk anılarının Haşim üzerindeki etkilerine değinmektedir (Tural 1992: 3). Değerlendirmelerin ortak noktası Haşim’in gerçek dünyadan hayali dünyaya kaçışın simgelerinin şiirinde bulunmasıdır. Peki şair nasıl bir hayali dünyaya kaçır? Orada, gerçek hayatta olmayan ne vardır?

Haşim’in şiirlerinde doğa imgesi birçok araştırmannın konusu olmuştur. Haşim’in doğayı ev imgesi ile birlikte hayal ettiğini; evi, doğanın bir parçası olarak kurguladığını söyleyebiliriz. Şairin “Evim” adlı şiirinden yola çıkarak, ev imgesinin doğadaki “yuva” imgesine yaklaştığı düşünülebilir. “O Belde” adlı şiiri ise doğanın yuva olduğu algısını verir. Bu çalışmada Ahmet Haşim’in doğa ile yuva imgesini nasıl özdeşleştirdiğini “Evim” ve “O Belde” adlı şiirlerinden hareketle tartışmaya çalışacağız.

Yuva kavramı her ne kadar ev kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmasa da Haşim’in eve yaklaşımında yuva imgesine bir açılma olduğu görülebilir. Oldukça ilgi çekici bir konu olan kuş yuvası hakkında Gaston Bachelard, *Mekânın Poetikası* adlı kitabında Michelet’in şu sözlerini aktarmaktadır:

“‘Kuş’ der Michelet, ‘hiç aleti olmayan bir iççidir. Ne sincabın eline, ne de kunduzun dişine sahiptir. Onun kullandığı tek gerçek alet kendi bedenidir; malzemeleri bastırıp sıkıştıran, öyle ki, onları bütünüyle uysallaştıran, birbirine karıştıran, ortaya çıkan bütüne baş eğdiren göğsüdür.’ Ve Michelet bize, beden tarafından yapılan evi, beden için yapılan, fiziksel oluşumu içinde bir içtenliği barındıran bir deniz kabuğu gibi, içerden onun biçimini alan evi anlatır. Yuvaya dış biçimini dayatan, onun içidir. ‘İçerde, yuvaya dairesel

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

biçimini veren, kuşun kendi bedeninden başka bir şey değildir. İçerde sürekli dönerek, yuvanın duvarını her yönde dışarı doğru iterek o daireyi oluşturmayı başarır.' Dişi, canlı bir merdane gibi dönerek yuvasını kazanır. Erkek de dışarıdan karışık malzemeler, sağlam saplar taşır. Dişi, bedenini güçle bastırarak bütün bu malzemelerden bir keçe oluşturur.

Ve Michelet sürdürür: 'Ortaya çıkan ev, kuşun kendisidir, kendi biçimi ve dolaysız çabasıdır; çektiği acıdır, diyebilirim. Bu sonuç kuşun, göğsüyle sürekli basınç yapmasıyla ortaya çıkar. O ot saplarının her biri, o kıvrımı edinmek ve sürdürmek için, binlerce kez onun göğsüyle, yüreğiyle, kuşkusuz soluğu kesilerek, belki de yüreği daralarak itilip sıkıştırılmasıdır.'" (Bachelard 1996: 121)

Haşim'in "evim" şiirinde bir doğa-yuva hayali bulunmaktadır. Şiirin ilk mısralarından itibaren ev betimlemesi doğaya ilişkin nesnelere ifade edilmektedir. Bu ifadelerde "keder" duygusu hissedilir. Bunun nedeni şairin yalnızlığı ifade ediş tarzıdır. Fakat "yeşil ve gölgeli dallarla", ağaçlarla, kuşlarla, ayla ve nilüferlerle anlatılan evin doğadaki varlığı şairin kederiyle anlam bulmaktadır. Şair, tıpkı Michelet'in anlattığı kuşun yuvasını göğsüyle ve yüreğiyle yapması gibi yalnız kalmışlığın kederiyle hayali evini inşa eder. Haşim'in betimlediği yuva, bizzat iç âleminin resmi gibidir.

Yeşil ve gölgeli dallarda gizlenen ve gülen

Evim... Bugün bana âid, bugün benimsin sen...

Bachelard, Michelet'in sözlerini yorumlarken bu imgelerin "korunma düşünden, bedenimize uyarlanmış korunma düşünden" geldiğini söyler (Bachelard,1996: 121). Haşim'in şiirlerinde de kendini dünyanın tüm karmaşasından hatta kalabalık renklerinden sakınan ve kendi kabuğuna çekilen bir benlik imgesiyle karşılaşmaz mıyız? Bu imge kendini tüm etkilerden korumak, soyutlamak ve yalnızlaşmak için neden çabalar? Evin koynundayken kendini en kudurmuş fenalıklardan ve zorluklardan korunmuş olarak hisseder. Hatta evin koynundayken evin üzerinde ölümün dahi dolaşmadığını hayal eder. Kısacası evdeyken ölüm de dâhil her şeyden korunmuş hisseder kendini. Ev, önce hayali bir kavram olarak şairin iç benliğinde doğar, sonra bu hayal cisimleşmeye başlar. Şair, eve yüklediği anlamı yine eve anlatır:

Dudaklarım kuru, kaç defa bir yabancı ayak,
Sükût-u leyli dolaştıkça sandım ayrılmak
Takarrüb etti harim-i cidâr ü sakfından,
Bir ufk-u bîkesin üstünde ağıyorken ben
Geçen havâlara sevdâmı eyleyip peyrev,
Tehî, soğuk kalacaktın zavallı, bîkes ev.
Ve akşam üstü sükûtunda lamba yanmıyacak,
Ağaçların susacak, camlarında aks-i şafak
Görünmeden sönecek... Leyl-i girye, leyl-i melûl
İnince eyliyecek şekl-i pür-gumûmum üfûl.

Fakat bugün bana âid bu gün benimsin sen.
Sevimli ev ki bu koynunda en kudurmuş, en
Derin mesâib ü ehvâle karşı mahfûzum,
Dolaşmıyor senin üstünde şimdi eski ölüm.

Ağaçların gülerken bir bahâr-ı diğerle,
Güneş ve kuştan tutmakta tâze ellerle
Rükûd-u sayede açtıkça râz-ı çeşmi-i kamer,
Havuzlarında açar deste, deste nilüfer...

Sevimli ev...bugün altında aşkı bekliyorum,
O penbe tıfl-ı melek-çehre nerdedir? diyorum...

Haşim'in bu şiiri Meşrutiyetin ilanından hemen sonra yazdığı şiirin altına not düşmüş olması da konumuz açısından anlamlıdır. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte oluşan özgür ortamda şairin kendini güvende hissetmemesi ve evinin kendisine bir koranak olduğunu kurgulaması da dikkate değer. Eve bu anlamları yükleyen de güven duygusunun kaybedilmiş olmasıdır. Bachelard, yuvanın tüm dinginlik ve erinç imgeleri gibi, yalın ev imgesiyle ilinti kurduğunu söyler (Bachelard 1996: 118). Ayrıca Bachelard, insanın eve dönüşünü kuşun yuvaya dönüşüne benzetir: "Oraya döneriz, kuşun yuvaya, kuzunun ağıla döndüğü gibi, oraya dönmeyi düşeriz. Bu dönüş göstergesi, sonsuz düş kurmaların belirtisidir, çünkü insanın dönüşleri, insan yaşamının büyük ritmi içinde, yılları aşan, tüm ayrılıklara karşı düş kurma yoluyla savaştan ritimle gerçekleşir. Aralarında yakınlık kurulan yuva ve ev imgeleri, bağlılığın içtenlikli bileşkesini yansıtır." (Bachelard 1996: 119). Eve bağlıdır şair. Bu bağlılığın "içten" güvenme duygusu ile ilişkisi vardır. Doğanın bir parçası olarak kurgulanan ev, yuvayla ilişkilendirilirken bir yandan da bu dünyaya güvenme gereksinimine bağlanmaktadır. Dolayısıyla yuva, doğanın bir parçası olmakla beraber doğaya açılır da. Sonuçta varılan noktada Bachelard, dünyanın bir yuva olarak kurgulandığı imgeye ulaşır. Havanın yuvanın üstüne konmuş, yavrularını ısıtan bir güvercin olduğu imgesi yuvayı nihai noktaya taşır (Bachelard 1996: 124).

Doğanın büyüklüğü ve sonsuzluğu içinde gizli köşeler, kuytular vardır. Bu kuytulara birtakım huzurlu sığınaklar bulunabilir. Haşim'in en gizli sığınağının "O Belde" adlı şiirinde betimlendiğini söyleyebiliriz. Bu sığınakta denizden esen "ince hava" sevgilinin saçlarıyla eğlenir. Yaşadığı zamanın nesline yabancı hisseden şairin yalnızlığı kederli ama sevgilisine onu daha fazla yaklaştıran bir samimiyet yaratır. İkisi yalnız ama bir o kadar da birlikte olma duygusu ile doludurlar:

Denizlerden
Esen bu ince havâ saçlarıyla eğlenir.
Bilsen
Melâl-i hasret ü gurbetle ufk-u şâma bakan
Bu gözlerinle, bu hüznünle sen ne dilbersin!
Ne sen,
Ne ben,
Ne de hüsnünde toplanan bu mesâ;
Ne de âlâm-ı fikre bir mersâ;
Olan bu mâî deniz,
Melâli anlamayan nesle âşinâ değiliz.
Sana yalnız bir ince tâze kadın,
Bana yalnızca eski bir budala
Diyen bugünkü beşer,
Bu sefil iştiâ, bu kirli nazar,
Bulamaz sende bende bir ma'nâ
Ne bu akşamda bir gam-ı Nermîn,
Ne de durgun denizde bir muğber
Lerze-istitâr ü istiğna.

Şair, sevgilisi ile bir denizin kuytulduğundadır. Sessiz ve lerzesiz, bir yurttadırlar. Fakat aslında mavi, gölgeli yurtlarını özlerler. Bu yurttan uzakta müebbede mahkûmdurlar. Bu noktada şiirin bir rengi olduğuna ve bunun Haşim için önemli bir mesele olduğuna dikkat çekmemiz gerekir. Beşir Ayvazoğlu, "O Belde"nin renginin mavi olduğunu söyler: "O Belde'nin rengi mavidir. Hâşim'in bütün şiirlerinde mâî kelimesi on dört defa geçer; beşi bu şiirdedir: Mâî gölgeli belde, mâî bir akşam..." (Ayvazoğlu 2000: 142). Not olarak da Haşim'in Paris'te gördüğü mavi bir

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/4, Fall, 2012

tren hakkında, “bir adam, zanneder ki mavi bulutlardan yapılmış bir vasıta-i nakliyyeye binerek mavi sema ve mavi deniz iklimlerine gidiyor.” dediğini aktarır (Ayvazoğlu 2000:142). Haşim, şiirde zihninin kuytularına böyle mavi bir vasıtayla yolculuk yapar. Gittiği yerde de mavi gölgeli bir sığınağa kavuşacaktır. Bu sığınak sessizdir. Şiirde sessizlik, belirgin biçimde şairin özlemi olarak ortaya çıkar.

Sen ve ben
Ve deniz
Ve bu akşam ki lerzesiz, sessiz,
Topluyor bû-yu rûhunu gûyâ
Uzak
Ve mâî gölgeli bir beldeden cüdâ kalarak
Bu nefy ü hicre müebbed bu yerde mahkûmuz...

Haşim'in şiirlerinde ruha hitabeden, sadece ruhun anlayabileceği bir hayal yere varılmaya çalışılır. Turan Alptekin, Haşim'in şiiri için, “onun şiiri de tıpkı musikî gibi, nesnelere ruhumuz arasındaki gizli bağları duyurma emelindedir ve böyle bir bağlantıyı anlatmağa kavramlar, imajlar, tasvirler yetmemekte, ‘fizik dünya’ ile ‘moral dünya’ arasındaki bu bağlantı ancak sembollerle verilebilmektedir” (Alptekin 1985: 21-22) der. Şairin hayalindeki bir şehirdir “o belde”. “Ütopik bir mekan olarak tahayyül” (Kanter 2011: 972) edilen, gerçekte olmayan bir yerdir aslında (Yivli 1996: 173-177). Şairin hayalinin sığındığı bir kuytudur. Doğa ile tasvir edilen, doğanın bir parçası olan, şairin zihninin kuytusudur. Çünkü zihninin el değmemiş bölgelerinde kurulmuştur: “Üzerinde daima mavi bir akşam döner durur. Eteklerindeki deniz canlara bir uyku sessizliği döker. Orada kadınlar güzel, ince, saf ve geceye aittirler. Hepsi ya kız kardeş ya da sevgilidirler¹. Hepsinin gözlerinde hüznün vardır”:

O belde
Durur menâtik-ı dūşîze-i tahayyülde;
Mâî bir akşam
Eder üstünde dâima ârâm;
Eteklerinde deniz
Döker ervâha bir sükûn-u menâm.
Kadınlar orada güzel, ince, saf, leylfidir,
Hepsinin gözlerinde hüznün var,
Hepsi hemşiredir veyâhût yâr,
Dilde tenvîm-i iztirâbı bilir
Dudaklarındaki giryende bûseler, yâhût,
O gözlerdeki nîlî sükût-u istifhâm
Onların rûhu şâm-ı muğberden
Mütেকâsif menekşelerdir ki
Mütemâdî sükûn u samtı arar;
Şu'le-i bî-ziyâ-yı hüzn-ü kamer
Mültecî sanki sâde ellerine.
O kadar nâ-tüvân ki, âh, onlar,
Onların hüzn-ü lâl ü müştereki,
Sonra dalgın mesâ, o hasta deniz
Hepsi benzer o yerde birbirine...
O belde
Hangi bir kıt'a-yı muhayyelde?
Hangi bir nehr-i dūr ile mahdûd?
Bir yalan yer midir, veya mevcûd,

¹Haşim'in şiirlerinde, Charles Baudelaire'nin şiirlerindeki kadın figürüne yaklaşan bir kadın imgesi olduğu söylenmektedir. Haşim'deki Baudelaire etkisi için Bkz. Kolcu, Ali İhsan (2011), *Albatros'un Gölgesi*.

Fakat bulunmayacak bir melâz-ı hulyâ mı?
 Bilmem... yalnız
 Bildiğim sen ve ben ve mâi deniz
 Ve bu akşam ki eyliyor tehzîz
 Bende evtâr-ı hüzn ü ilhâmı,
 Uzak
 Ve mâi gölgeli, bir beldeden cüdâ kalarak,
 Bu nefy ü hicre müebbed bu yerde mahkûmuz.

O şehirde neden kadınlar ya kız kardeş ya da sevgilidirler? Oradaki kadınların “dudaklarında gözyaşı dökken buseler, gözlerinde mavi soru dolu bir sükût, ruhları küskün bir geceden yapılmış menekşelerdir ki sürekli sükûtun sessizliğini arar”. Bu hüznü kadınları şair anlar. Çünkü orada yalnızlık tükenir ve tek olma hali başlar. Öylesine birbirlerini anlamaktadırlar ki söz yerine sessizlik vardır. Yine bu kadınlarla ilgili olarak şair, ayın hüznünün ışiksiz alevinin onların ellerinde mülteci olduğunu söyler. Bu oldukça romantik betimleme kadınların ruhundan beldenin ve denizin betimlenmesine ulaşır. Bu kadınlar “o kadar güçsüzdür ki ah onlar, onların sessiz hüznü, sonra dalgın akşam, o hasta deniz, hepsi orada birbirine benzer”. Havanın sessizliği, bulanıklığı, şairin gözlerden uzak yaşama arzusuna işaret eder.

“O belde, hangi hayali kıtada, hangi uzak bir nehirle sınırlanmıştır?” Şairin betimlediği yer bir yuvadır. Ya da yuvadan biraz daha geniş ama yuva duygusuyla dolu bir yer... Fakat gerçek olup olmadığını sorgulamaya gerek yoktur. Çünkü bu yer şairin hayalinin sığınağıdır. Dolayısıyla şiirde kullanılan her kavram bu hayalin simgesidir. Bu hayaller mükemmel dünyanın işaretlerini verir. Haşim’in sembolistlere yaklaşımını sağlayan da bu gerçekle düş arasındaki halidir. Kemal Özmen, bu açıdan Haşim’i değerlendirirken şöyle söyler:

“Gördüğü ve algıladığı dünya bütün sembolist şairlerde olduğu gibi farklıdır Haşim’in. Böylece, maddesel ve bedensel olandan (...) ağır, kütleli, tekdüze, açık, berrak, aydınlık, kısacası çirkin olandan, ruhsal, tinsel ve ideal olana, yani daha güzel, daha derin, daha çekici ve gizemli olana giden Haşim’in idealist/sembolist bir çerçeve görüntü çizmediğini kim söyleyebilir?” (Özmen 1997: 308)

Özmen’in de belirttiği gibi Haşim, çirkin olandan daha gizemli ve çekici olana giderken, gerçek hayatın içindeki ev algısına hayali bir genişlik ve ulaşılmazlık ekler. Böylece gerçek evin koruyuculuğundan çok daha güçlü bir koruyuculukla sarmalanmış olur. Mehmet Kaplan da Haşim’in “Yollar” adlı şiirinde “yaşanılan hayatın ötesinde, âdeta varlığın dışında, ideal, ulvî ve hayalî bir âleme karşı duyulan hasreti ifade” ettiğini söyler (Kaplan 2003: 141). Fakat şairin bu kaçışı neden arzu ettiği meselesi üzerinde pek durulmaz. Çünkü Haşim’in şair ruhunun “hareket”le dolu gerçek yaşama uyum sağlayamamış olması olağan karşılanır. Bilge Ercilasun’un dediği gibi Haşim, şiirinde dar ve kapalı bir dünya içinde zengin ve orijinal bir şahsiyet yaratmıştır (Ercilasun 1992: 34). Bu da kaçışı daha incelikli ve samimi bir hüznü dönüştürmesini sağlar. Böylece okur tarafından hissedilen incelikli, samimi keder duygusu, okuru da gerçek dünyanın katılığından kurtaracak, hayali dünyanın bulanık maviliğine ve huzuruna götürebilecektir.

Ahmet Haşim’in aradığı beldenin “menâtik-ı dûşîze-i tahayyülde” (zihnin el değmemiş bölgelerinde) olduğunu söylemesi dikkat çekicidir. Şair, gerçek dünyadan daha sessiz, daha masum, daha güzel ve daha huzurlu bir dünyaya ancak zihniyle, hayaliyle varabilir. Bunu fark etmiş olması ise hüznünün derecesini anlamak açısından değerlidir. Eve, yuvaya dönmek istemesine rağmen dönemeyecek olan şairin hissettiği ağırlığı duyumsarız. Bu durumda yapılabilecek en iyi şey, bu dünyayı zihnin kuytularında yaratmak ve oraya kaçmaktır. Ali İhsan Kolcu, Haşim’in şiirinin kaynağının Henri Brémond’un şiir anlayışı ile örtüştüğünü söylerken Brémond’un “ilhamın kaynaştığı derin bölge” olarak betimlediği akıl ve mantığın uzağındaki zihni bölgeye dikkat çeker (Kolcu 2009: 30). Kolcu, Haşim’in şiirinin de bu bölgeden ilham aldığını

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
 Volume 7/4, Fall, 2012

söyler (Kolcu 2009: 30). Öyleyse bu derin zihni bölgenin şairin “o belde”si olmadığını kim söyleyebilir? Şerif Hulûsi, Haşim’in gerçek olmayan manzaralara ruhunun derin hakikatini karıştırdığını, asıl özelliğinin ve samimiyetinin böyle sanatkârane gerçek dışını ve hakikati tasvir etmekteki cesaretinden ve ısrarından kaynaklandığını, bu özelliğinin onu asıl büyük ve üstün yapan şey olduğunu söyler (Hulusi 1967: 38). Bununla birlikte şairin “anı yakalama gayreti”nin (Argunşah, 2011, 230) okuru ulaşılmaz bir hayale sürüklediği ve onun içindeki kederi okurun da hissetmesini sağladığı söylenebilir. Bu açıdan Haşim’in zaman anlayışında “an” önem kazanır (Güntürkün 1960: 396). O “an”ı zihninde, hayali bir bölgede bulur. Gördüğü ya da hissettiği bu an ve içinde bir an yaşayabildiği bu dünya şiirine ilham verir.

Sonuç

Gerçek yaşamla hayaller arasındaki çatışmayı olmayan bir dünyaya, zihninin kuytularında bir sığınağa giderek atlatmaya çalışan sanatçı şair olsa gerek. Gerçek yaşamdan hayali dünyaya kaçmak için bir hayal kurucu olarak Ahmet Haşim, şiirlerini bu hayali dünyaya kaçışın simgeleriyle örer yazmıştır. Haşim’in incelemeye çalıştığımız “Evim” ve “O Belde” adlı bu iki şiirinde ev-yuva imgeleri, şairin gerçek dünyaya uyum sağlayamamış olmasından kaynaklanan keder duygusuyla anlam kazanır. Şair, zihninde ve hayaline yarattığı bu evi bir kuş yuvası gibi göğsüyle ve yüreğiyle yaparken hissettiği hüznü şiirine yansıtır. Zihninin kuytularındaki bir kuş yuvasını andıran bu eve dönemeyen şairin hüznü okuru sarmalayacak, şairin estetik anlayışının ve hayalînin yarattığı bu mükemmel yere okur da zihniyle varmaya çalışacaktır. Bu duygudaşlık kederde ortak olma hissini yaratacaktır. Belki şiirin okur tarafından sevilmesinin nedeni bu duygudaşlık durumunu yaratabilmesidir. Dolayısıyla şiirin yarattığı hayali atmosfere, okur yine hayali imgelerle ulaşacaktır. Böylece, şairin okurla arasında kurduğu bir bağa dönüşen yuva imgesinin yarattığı mükemmel keder duygusu şairden okura aktarılacaktır. Okur da dönülemeyen yuvanın, gerçek dünyada bulunamayan inceliklerin hüznünü zihninin ve kalbinin kuytuluklarında şairin eliyle bulmuş olacaktır.

KAYNAKÇA

- AHMET HAŞİM, “Evim”, **Seçmeler**, Haz. Yüksel Kanar, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s.60.
- AHMET HAŞİM, “O Belde”, **Seçmeler**, Haz. Yüksel Kanar, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s.45-47.
- ALPTEKİN Turan, **Ahmet Haşim Hayatı Sanatı ve Eserleri**, Kastaş Yayınları, İstanbul, 1985.
- ARGUNŞAH Hülya, “Millî Edebiyat”, **Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı 1839-2000**, Editör. Ramazan Korkmaz, Grafiker Yayıncılık, Ankara, 2011, s.183-233.
- AYVAZOĞLU Beşir, **Ömrüm Benim Bir Ateşi**, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul, 2000.
- BACHELARD Gaston, **Mekânın Poetikası**, Kesit Yayıncılık, İstanbul, 1996.
- ÇETİN Nurullah, **Şiir Çözümleme Yöntemi**, Öncü Kitap Basımevi, Ankara, 2009.
- ERCİLASUN Bilge, “Ahmet Hâşim’in Sanatı”, **Doğumunun Yüzüncü Yılında Ahmet Hâşim**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1992, s.23-35.
- GÜNTÜRKÜN Nâzan. “Ahmet Haşim ve Zaman”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, S. 104, Ankara, 1960, s. 394-397.
- HULUSİ Şerif, **Ahmet Haşim Hayatı, Sanatı ve Seçilmiş Şiirleri**, Bilgi Yayınevi. Ankara, 1967.

- KANTER, Fatih, “Tevfik Fikret ve Ahmet Haşim’in Şiirlerinde Ütopya”, **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic** Volume 6/3 Summer 2011, s. 963-972.
- KAPLAN Mehmet, “Yollar”, **Şiir Tahlilleri I. Tanzimat’tan Cumhuriyet’e**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2003, s.138-146.
- KAPLAN Mehmet, “O Belde’nin Tahlili”, **Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I**, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2004, s.413-424.
- KOLCU, Ali İhsan, **Albatros’un Gölgesi**, Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum, 2011.
- KOLCU Ali İhsan, **Ahmet Haşim’in Poetikası**, Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum, 2009.
- ÖZMEN Kemal, “Ahmet Hâşim Sembolist mi Empresyonist mi”, **Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış**, Nevin Önberk Armağanı, Ankara: Simurg Kitapçılık, Ankara, 1997, s.295-322.
- PARLATIR İsmail. “Ahmet Hâşim’in Şiirinde Karamsarlık”, **Doğumunun Yüzüncü Yılında Ahmet Hâşim**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara,1992, s.13-23.
- TANPINAR Ahmet Hamdi, “Ahmet Haşim’e Dair”, **Edebiyat Üzerine Makaleler**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1969, s.305-311.
- TURAL Sadık Kemal, “Ahmet Hâşim’in Hayatının Ana Çizgileri”, **Doğumunun Yüzüncü Yılında Ahmet Hâşim**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1992, s.23-35.
- YAVUZ Hilmi, **Okuma Biçimleri Varlığın ve Sanatın Dili**, Timaş Yayınları, İstanbul: 2010.
- YİVLİ Oktay, “Ahmet Haşim’in Ütopyası Üzerine Bir Deneme”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, S. 536, Ankara, 1996, s.173-177.